

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ІННОВАЦІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ»
(ДЛЯ СТУДЕНТІВ ОПП «ТУРИЗМ» ОС «БАКАЛАВР»
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 24 «СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 242 «ТУРИЗМ» УСІХ ФОРМ НАВЧАННЯ)**

МАРІУПОЛЬ - 2020

Мацука В.М. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Інноваційна діяльність в туристичній індустрії» (для студентів ОПП «Туризм» ОС «Бакалавр» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» усіх форм навчання). Маріуполь: МДУ, 2020. 56 с.

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Інноваційна діяльність в туристичній індустрії» для студентів ОПП «Туризм» ОС «Бакалавр» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» усіх форм навчання. Дисципліна є нормативною для студентів зазначеного фаху і передбачає вивчення сутності та механізму інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії, набуття вмінь застосування інновацій на підприємствах туристичної індустрії для досягнення ними технологічного лідерства. Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, програму, план семінарських занять, тестові завдання, теми рефератів, завдання для самостійної роботи, контрольні завдання, контрольні питання, критерії оцінювання, літературу. Методичні рекомендації складено на підставі відповідних нормативних вимог Міністерства освіти і науки України.

Рецензенти: В.Я. Омельченко, д.е.н., професор кафедри менеджменту
Маріупольського державного університету

Т.І. Ніколенко, к.е.н., доцент кафедри економіки
та міжнародних економічних відносин
Маріупольського державного університету

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту Маріупольського державного університету (протокол № 12 від «03» березня 2020 р.)

Затверджено на засіданні вченої ради економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 9 від «19» березня 2020 р.)

© Мацука В.М., 2020 рік
© Маріуполь, МДУ, 2020 рік

ЗМІСТ

	стор.
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
ОПИС.....	6
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	7
ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	8
ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	10
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	21
ТЕМИ РЕФЕРАТІВ.....	40
ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	41
КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ.....	48
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ.....	50
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	52
ЛІТЕРАТУРА.....	55

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи та вивчення дисципліни «Інноваційна діяльність в туристичній індустрії» призначені для студентів для студентів ОПП «Туризм» ОС «Бакалавр» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» усіх форм навчання.

В сучасних умовах туристична індустрія є однією з галузей світового господарства, яка найбільш динамічно розвивається. Для цілого ряду країн туристичний бізнес служить джерелом значних валютних надходжень, сприяє створенню додаткових робочих місць, забезпечує зайнятість населення та розширення міжнародних контактів.

Кожна країна прагне створити найбільш сприятливі умови для розвитку туризму. В таких умовах особливого значення набувають інноваційні технології, які використовуються в туристичній сфері, адже вони допомагають прискорити процес впровадження досягнень науки та техніки в практику роботи підприємств туристичної індустрії, що є надзвичайно важливим. Актуальність вказаного процесу викликана тим, що в економіці інновації представляють собою метод конкуренції, оскільки інновація веде до зниження собівартості, цін і зростання прибутку, до створення нових потреб, до притоку грошей, до підвищення іміджу виробника нових продуктів та послуг, до відкриття і захоплення нових ринків, у тому числі і зовнішніх. Все це вимагає глибоких економічних знань і ефективного застосування інноваційних технологій в діяльності туристичних підприємств.

Мета навчальної дисципліни «Інноваційна діяльність в туристичній індустрії» - формування у майбутніх фахівців належних практичних умінь і навичок застосування інновацій на підприємствах туристичної індустрії для досягнення ними технологічного і товарного лідерства.

Завдання дисципліни орієнтовані на формування компетентності студентів відносно:

- засад інноваційної політики і стратегії підприємств туристичної індустрії;
- особливостей формування, розвитку та оцінки інноваційного потенціалу підприємств галузі;
- застосування інновацій в туристичній індустрії та їх інвестиційного та інформаційного забезпечення.

Предмет навчальної дисципліни: зміст і особливості інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії.

Зміст навчальної дисципліни розкривається в таких темах:

1. Становлення та сучасні тенденції розвитку інноваційних процесів.
2. Сучасна характеристика інноваційних процесів.
3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації.
4. Інноваційна діяльність в туризмі.
5. Інноваційні проекти в туризмі.
6. Державне регулювання інноваційної діяльності в туризмі.
7. Інформаційні інноваційні технології в процесах туристичного

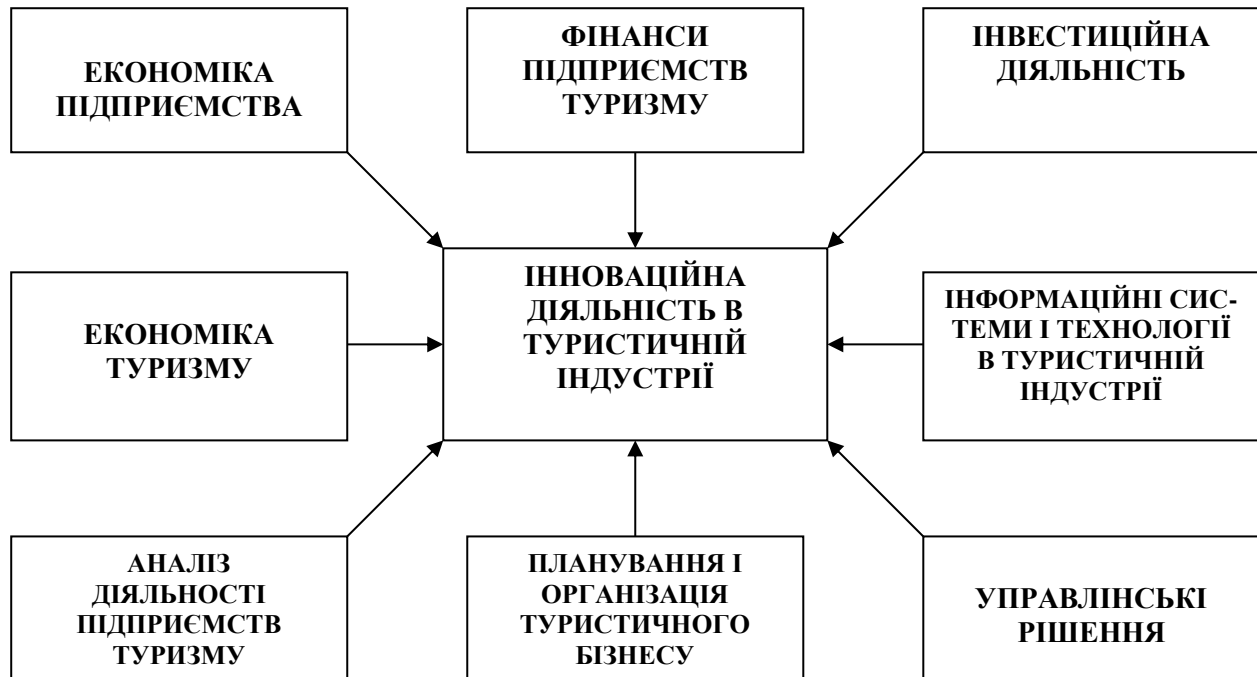
обслуговування.

8. Правові аспекти інноваційної діяльності в туризмі.

9. Фінансування інноваційних процесів в туризмі.

10. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії.

Зв'язок курсу з іншими дисциплінами:

Важливо, щоб студенти усвідомили диференційний підхід до вивчення окремих понять і процесів, осягнув глобальне бачення сфери діяльності, забезпечивши встановлення свідомих, упорядкованих зв'язків з іншими курсами, що вивчались або вивчаються.

Методичні рекомендації підготовлено з урахуванням знання студентами базових положень таких дисциплін, як інформаційні системи і технології в туристичній індустрії, економіка туризму, економіка підприємства, інвестиційна діяльність, аналіз діяльності підприємств туризму. Водночас вони слугують основою для вивчення дисциплін, насамперед планування і організація туристичного бізнесу, управлінські рішення.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні

знати: суть та механізм інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії у ринкових економічних умовах, роль інноваційної політики як засобу підвищення ефективності підприємницької діяльності;

вміти: розробляти інноваційні заходи і управляти інноваційними процесами на підприємстві туризму, в галузі, країні.

ОПИС

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: <u>24 «Сфера обслуговування»</u> (шифр і назва)	<u>Нормативна</u> (за вибором)	
Модулів – 2		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>реферативне дослідження</u>	ОПП: <u>«Туризм»</u> Спеціальність: <u>242 «Туризм»</u>	Семестр	
		7-й	7-й
Загальна кількість годин - 120	ОС: <u>Бакалавр</u>	20 год.	
		Практичні, семінарські	
20 год.			
Лабораторні			
-			
Самостійна робота			
78 год.			
Індивідуальні завдання			
2 год.			
	Вид контролю: іспит		

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
для денної форми навчання - 33,3% 66,7%

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.		л.	п.	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ												
Тема 1. Становлення та сучасні тенденції розвитку інноваційних процесів	11	2	2			7						
Тема 2. Сучасна характеристика інноваційних процесів	11	2	2			7						
Тема 3. Особливості процесу створення та формування попиту на інновації	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 1	34	6	6			22						
Змістовий модуль 2. ІННОВАЦІЙНА ПРОЦЕСИ В ТУРИЗМІ												
Тема 4. Інноваційна діяльність в туризмі	12	2	2			8						
Тема 5. Інноваційні проекти в туризмі	12	2	2			8						
Тема 6. Державне регулювання інноваційної діяльності в туризмі	12	2	2			8						
Тема 7. Інформаційні інноваційні технології в процесах туристичного обслуговування	12	2	2			8						
Тема 8. Правові аспекти інноваційної діяльності в туризмі	12	2	2			8						
Тема 9. Фінансування інноваційних процесів в туризмі	12	2	2			8						
Тема 10. Комплексна оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії	12	2	2			8						
Разом за змістовим модулем 2	84	14	14			56						
Модуль 2												
ІНДЗ	2					2						
Усього годин	120	20	20			78						

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

ТЕМА 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Генезис інноваційно-підприємницьких теорій. Теорії циклічного економічного розвитку. Інноваційні теорії технологічних змін. Теорії технократичного суспільства. Сучасні концепції інноваційного розвитку. Інноваційний тип розвитку як мета економічної політики держави. Особливості інноваційного розвитку в Україні.

ТЕМА 2. СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сутність і завдання інноваційної діяльності на підприємстві. Поняття «новація», «нововведення», «інновація». Об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності. Етапи, стадії і моделі інноваційного процесу. Класифікації інновацій. Життєвий цикл інновацій. Можливі варіанти поширення інновації у галузі.

ТЕМА 3. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА ІННОВАЦІЇ

Умови виникнення попиту на інновації. Інструменти попереднього та оперативного аналізу попиту. Планування і організація створення нового товару. Методи активізації творчого пошуку на етапі генерації ідей. Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ІННОВАЦІЙНА ПРОЦЕСИ В ТУРИЗМІ

ТЕМА 4. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ТУРИЗМІ

Інноваційна діяльність у сфері туризму. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту. Інновації в управлінні туристичними підприємствами. Динамічне моделювання туристичного бізнесу. Управління інноваціями. Управління знаннями.

ТЕМА 5. ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ В ТУРИЗМІ

Зміст та види інноваційних проектів в туризмі. Етапи розробки інноваційних проектів. Сучасні види та форми туризму.

ТЕМА 6. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ

Вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туристичній індустрії. Роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій. Принципи гармонійного розвитку туризму. Мета і принципи державної інноваційної політики. Засоби державного регулювання інноваційної діяльності. Система державного регулювання інноваційної діяльності. Регулювання інноваційної діяльності в технологічно-розвинених країнах світу.

ТЕМА 7. ІНФОРМАЦІЙНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСАХ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Поняття, розвиток і застосування інформаційних технологій в туристичній індустрії. Інформаційні ресурси Інтернет в туристичній діяльності. Туристичні інформаційні термінали. ІТ - рішення для туристичних компаній. Глобальні розподільні системи. Віртуалізація інформаційного забезпечення туриста. Електронна комерція.

ТЕМА 8. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ

Інтелектуальна власність в інноваційних процесах. Охорона і захист інтелектуальної власності. Використання прав на інтелектуальну власність в туристичній індустрії. Захист інтересів України в інноваційній сфері.

ТЕМА 9. ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ТУРИЗМІ

Стратегія фінансування інноваційної діяльності. Організаційно-економічний механізм фінансування інновацій. Джерела і види фінансування інноваційної діяльності в туристичній індустрії. Фінансування інноваційних проектів в туризмі.

ТЕМА 10. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Суть і основні принципи вимірювання ефективності інновацій. Критерії та показники ефективності інноваційної діяльності. Тенденції розвитку НТП. Соціальні результати технологічних змін. Шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії.

ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

ТЕМА 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Ключові терміни і поняття

Теорії циклічного економічного розвитку, інноваційні теорії технологічних змін, теорії технократичного суспільства, кластер інновацій, екстенсивний тип розвитку, інтенсивний тип розвитку, інноваційний тип розвитку, високі технології, показник наукомісткості виробництва.

Контрольні питання

1. Генезис інноваційно-підприємницьких теорій.
2. Інноваційний тип розвитку як мета економічної політики держави.

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте становлення теорії інноваційного розвитку протягом другої половини ХІХ - початку ХХ ст.
2. Наведіть основні положення теорії довгих хвиль М. Кондратьєва.
3. Опишіть сутність інноваційної теорії Й. Шумпетера. Що у ній принципово нове?
4. Охарактеризуйте теорії технократичного суспільства. У чому полягають їх недоліки?
5. Наведіть основні характеристики інноваційної економіки та підприємницького суспільства за П. Друкером.
6. Охарактеризуйте зміну парадигми інноваційного розвитку. В чому ви вбачаєте якісно нову рису сучасного етапу соціально-економічного і технічного прогресу?
7. У чому сутність екстенсивного, інтенсивного та інноваційного типів економічного розвитку?
8. Якими причинами обумовлена необхідність переходу господарських систем до інноваційного типу розвитку?
9. Що відображає показник науко місткості виробництва і як його розраховують?
10. Які особливості інноваційного розвитку в Україні?

Тестові завдання

1-10

Теми рефератів

1-2

Методичні рекомендації

Дослідити генезис інноваційно-підприємницьких теорій. Розглянути теорії циклічного економічного розвитку, інноваційні теорії технологічних змін, теорії технократичного суспільства. Приділити увагу сучасним концепціям інноваційного розвитку. Визначити інноваційний тип розвитку як

мету економічної політики держави. Виявити особливості інноваційного розвитку в Україні.

Література

12,13,18,19,21,25,29,30,31,33

ТЕМА 2. СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Ключові терміни і поняття

Інноваційна діяльність, новація, інновація (нововведення), інноваційний менеджмент, інноватор, інноваційний процес, ініціювання інновацій, суб'єкти інноваційної діяльності, інноваційний лаг, об'єктами інноваційної діяльності, наука, відкриття, винахід, техніка, виробництво (комерціалізація нововведення), трансфер технологій, дифузія нововведення, інваріантність нововведення, життєвий цикл інновації.

Контрольні питання

1. Сутність, об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності.
2. Етапи, стадії і моделі інноваційного процесу.
3. Класифікації інновацій.
4. Життєвий цикл інновацій.

Проблемні питання

1. Опишіть сутність і завдання інноваційної діяльності на підприємстві.
2. Як ви розумієте поняття «новація», «нововведення», «інновація»?
3. Чим зумовлена наявність інноваційного лага?
4. Які чинники стимулюють підприємство до залучення інновацій?
5. Хто є суб'єктами інноваційної діяльності?
6. У чому сутність інноваційної діяльності?
7. Охарактеризуйте етапи інноваційного процесу.
8. Опишіть стадії етапу комерціалізації нововведення.
9. У чому полягає сутність дифузних процесів і формування інноваційного середовища?
10. Охарактеризуйте загальну модель інноваційного процесу з урахуванням трансферу нововведень.
11. Охарактеризуйте модель інноваційного процесу в окремій фірмі.
12. Вкажіть відмінності між продуктовими, технологічними та ринковими інноваціями.
13. Що таке життєвий цикл інновацій? Охарактеризуйте його стадії.

Тестові завдання

11-20

Теми рефератів

3-5

Методичні рекомендації

Визначити сутність і завдання інноваційної діяльності на підприємстві. Розглянути поняття «новація», «нововведення», «інновація». Виявити об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності. Визначити етапи, стадії і моделі

інноваційного процесу. Розглянути класифікації інновацій. Дослідити життєвий цикл інновацій. Виявити можливі варіанти поширення інновації у галузі.

Література

3,12,13,18,19,21,25,29,30,31,33

ТЕМА 3. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА ІННОВАЦІЇ

Ключові терміни і поняття

Конкурентні переваги, інноваційна ініціатива, попит на інновації, інноваційний товар (товар-новація), пробний маркетинг.

Контрольні питання

1. Умови виникнення попиту на інновації.
2. Планування і організація створення нового товару.
3. Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.

Питання для обговорення

1. Що обумовлює потребу в інноваціях?
2. У чому сутність підприємництва?
3. Які завдання підприємців стосовно інновацій?
4. Охарактеризуйте основні складові інноваційної діяльності.
5. Яка роль інноваційної ініціативи у підприємницькій діяльності?
6. У чому сутність попиту і за якими аспектами його досліджують?
7. Охарактеризуйте інструменти попереднього та оперативного аналізу попиту.
8. Що таке товар-новація? Яких видів може бути нова продукція, що виводиться на ринок?
9. Охарактеризуйте етапи планування створення нового товару.
10. Охарактеризуйте види попиту на товар за ставленням до нього споживачів.
11. Яким може бути попит на товар на різних стадіях його життєвого циклу? В чому полягають завдання служби маркетингу щодо його стимулювання?
12. Охарактеризуйте внутрішні чинники впливу на попит.
13. Опишіть зовнішні чинники впливу на попит. Яким чином їх враховувати для стимулювання попиту.

Тестові завдання

21-30

Теми рефератів

6-8

Методичні рекомендації

Визначити умови виникнення попиту на інновації. Розглянути інструменти попереднього та оперативного аналізу попиту. Ознайомитися з плануванням і організацією створення нового товару. Розглянути методи активізації творчого пошуку на етапі генерації ідей. Дослідити види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.

Література

3,7,12,13,15,18,19,21,23,25,26,29,30,31,33

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ТУРИЗМІ

ТЕМА 4. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ТУРИЗМІ

Ключові терміни і поняття

Індустрія туризму, індустрія гостинності, інноваційні процеси, інноваційні заходи, інноваційні технології, управління інноваціями.

Контрольні питання

1. Інноваційна діяльність у сфері туризму.
2. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту.
3. Інновації в управлінні туристичними підприємствами.
4. Динамічне моделювання туристичного бізнесу.
5. Управління інноваціями.
6. Управління знаннями.

Питання для обговорення

1. Охарактеризуйте структуру і стадії інноваційних процесів.
2. Розкрити сутність інноваційних програм в туризмі.
3. Охарактеризуйте об'єкти інноваційної діяльності в туризмі.
4. За якими напрямками розвивається інноваційна діяльність туристській сфері?
5. Визначте основні принципи інновацій в туризмі.
6. Перелічіть можливі інновації в індустрії гостинності.
7. Наведіть приклади інновацій в анімаційній діяльності.
8. Визначити вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туризмі.
9. Розкрити роль інноваційних процесів в просуванні туристичного продукту.
10. Розкрити суть інноваційних процесів в комерціалізації туристичного продукту.
11. Розглянути транснаціоналізацію процесу туристичного виробництва.
12. Розглянути інновації в управлінні туристичними підприємствами.
13. Розкрити нові форми управління в туризмі: управління за контрактом, ділове партнерство, синдиціювання, корпоратизація, мережі та консорціуми, альянси тощо.
14. Розглянути моніторинг інновацій як основу цілеспрямованого новаторства.
15. Які джерела інноваційних можливостей та формування інноваційної політики?
16. Визначити цілі і принципи діагностування інноваційного потенціалу туристичного підприємства.
17. Розглянути методикау діагностування інноваційного потенціалу.
18. Які основні напрями діагностики потенціалу туристичної організації?
19. Визначити особливості управління інноваціями і знаннями.

Тестові завдання

31-40

Теми рефератів

9-12

Методичні рекомендації

Розглянути роль інноваційної діяльності у сфері туризму. Дослідити інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту. Охарактеризувати інновації в управлінні туристичними підприємствами. Ознайомитися з моделюванням туристичного бізнесу. Визначити особливості управління інноваціями і знаннями.

Література

1,4,5,9,10,16,17,19,20,24,26,27,28

ТЕМА 5. ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ В ТУРИЗМІ

Ключові терміни і поняття

Інноваційний проект, конкурентоспроможність інноваційного проекту, життєвий цикл, види та форми туризму.

Контрольні питання

1. Зміст та види інноваційних проектів в туризмі.
2. Етапи розробки інноваційних проектів.
3. Сучасні види та форми туризму.

Питання для обговорення

1. Розглянути інноваційний туристичний продукт як основу нового проекту.
2. Дати визначення поняттям: продукт-захід, продукт-регіон, продукт-місцевість, продукт-товар, продукт-бренд та ін.
3. Розглянути диверсифікацію видів міжнародного туризму.
4. Визначити особливості екстремального туризму.
5. Які нові види та форми організації подорожей?
6. Розглянути сухопутний туризм: трекінг, альпінізм, велосипедний туризм, лижний туризм, гірські лижі, верховий туризм, джіпінг.
7. Розглянути пригодницькі тури та екзотик-тури, спелеотуризм.
8. Ознайомитися з повітряним туризмом, відпочинком і розвагами, а саме планеризмом, баллонінгом, парашютінгом, кайтінгом.
9. Розглянути авіаційний туризм та космотуризм.
10. Розглянути водний туризм: рафтинг, подорожі на гребних і вітрильних судах; екзотичні плавзасоби (на підводних човнах, катання по морських хвилях, риболовні екстрим-тури, дайвінг) та ін.
11. Знати специфіку археологічних і палеонтологічних екскурсій.
12. Ознайомитися з релігійним туризмом.
13. Знати специфіку етнографічних турів.
14. Розглянути мілітарі-тури та хоббі-тури.
15. Розглянути роль лікувального туризму.
16. Які музеї нових профілів існують?
17. Дослідити новинки туристичних видань.
18. Які нові продукти івентивного туризму, курортного відпочинку, Спа та велнес туризму існують?
19. Розглянути систему клубного відпочинку таймшер.

20. Дослідити маркетингові інновації в туризмі: інновації в дослідженні туристичного ринку, продукту, споживачів, конкурентів; інновації в маркетингових комунікаціях; інновації в маркетинговій ціновій політиці; інновації в маркетингу продуктової політики; інновації в інформаційних технологіях; інновації в маркетингу збуту.
21. Охарактеризувати техніко-технологічні інновації.
22. Знати інновації в процесах обслуговування в турфірмі, в готелях, на курортах.

Тестові завдання

41-50

Теми рефератів

14-15

Методичні рекомендації

Розглянути зміст та види інноваційних проектів в туризмі. Визначити етапи розробки інноваційних проектів. Охарактеризувати сучасні види та форми туризму.

Література

1,4,5,9,10,16,17,19,20,24,26,27,28,29,30,31,32

ТЕМА 6. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ

Ключові терміни і поняття

Всесвітня туристська організація, інноваційна політика, стимулювання інновацій, державне регулювання інноваційної діяльності.

Контрольні питання

1. Вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туристичній індустрії.
2. Роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій.
3. Принципи гармонійного розвитку туризму.
4. Мета і принципи державної інноваційної політики.
5. Засоби державного регулювання інноваційної діяльності.
6. Система державного регулювання інноваційної діяльності.
7. Регулювання інноваційної діяльності в технологічно-розвинених країнах світу.

Питання для обговорення

1. Визначити вплив політичної, економічної і соціальних сфер на інноваційні процеси в туризмі.
2. Розглянути методи й інструменти державного регулювання інноваційної діяльності.
3. Визначити роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій.
4. Які принципи гармонійного розвитку туризму?

5. Розглянути Національну інноваційну систему.
6. Яким чином здійснюється державна підтримка і стимулювання інноваційних процесів?
7. Дослідити досвід регулювання інноваційної діяльності у технологічно-розвинених країнах світу.
8. Які методи активізації інноваційного процесу?
9. Розглянути систему державного регулювання інноваційних процесів в Україні.
10. Дослідити організацію науки і науково-технічних досліджень у сфері туризму.
11. Які напрями інноваційної стратегії сталого розвитку туризму?

Тестові завдання

51-60

Теми рефератів

13,16

Методичні рекомендації

Визначити вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туристичній індустрії. Розглянути роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій. Визначити принципи гармонійного розвитку туризму. Знати мету і принципи державної інноваційної політики. Охарактеризувати засоби державного регулювання інноваційної діяльності. Охарактеризувати систему державного регулювання інноваційної діяльності. Знати особливості регулювання інноваційної діяльності в технологічно-розвинених країнах світу.

Література

1,2,3,4,7,12,14,19,21,22,23,24,25,26,27,30,31,32,33

ТЕМА 7. ІНФОРМАЦІЙНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСАХ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Ключові терміни і поняття

Інформаційні технології, інформаційні ресурси Інтернет, туристичні інформаційні термінали, ІТ – рішення, глобальні розподільні системи. віртуалізація інформаційного забезпечення туриста, електронна комерція.

Контрольні питання

1. Поняття, розвиток і застосування інформаційних технологій в туристичній індустрії.
2. Інформаційні ресурси Інтернет в туристичній діяльності.
3. Туристичні інформаційні термінали. ІТ - рішення для туристичних компаній.
4. Глобальні розподільні системи.
5. Віртуалізація інформаційного забезпечення туриста.
6. Електронна комерція.

Питання для обговорення

1. Розглянути тенденції розвитку і застосування інформаційних технологій в туризмі.

2. Розглянути особливості використання інформаційних ресурсів Internet. E-mail. Usenet для поінформування про нові тури і ціни на них.
3. Охарактеризувати списки поштової розсилки (MailSender) й адреса інформація. Telnet. FTP. Gopher. WWW. Mime. Skipe та ICQ. Інтернет-вояж. Аудіо-гід.
4. Ознайомитися з туристичними інформаційними терміналами: наповнення, умови користування.
5. Розглянути IT-рішення для туристичних компаній (TourIndex): пошукові системи, автоматичні модулі сайтів туроператорів (TourAdmin) (установка модулів продажу, пошуку пакетних турів та екскурсійних програм; каталогів готелів; (TourClient) підбору турів, турів зі знижками (горящих турів), рейтингу популярності курортів/готелів (мінімальні ціни, вітрина турів та ін.).
6. Охарактеризувати геоінформаційні технології (ГІС-технології).
7. Визначити тенденції розвитку моделей даних в ГІС. Електронні карти і атласи. Можливості ГІС для складання спеціалізованих схем маршрутів. ГІС і Internet.
8. Ознайомитися з глобальними розподільчими системами (GDS).
9. Розглянути автоматизацію туристичного офісу.
10. Знати віртуалізацію інформаційного забезпечення туриста. Віртуальні подорожі.
11. Ознайомитися з автоматизованими системами бронювання і резервування в туризмі.
12. Вивчити склад послуг різних систем бронювання і резервування.
13. Знати інформаційні системи бронювання мережі туристичних агенств (Tourdealer).
14. Яка роль соціальних мереж як засобу інформування про тури?
15. Охарактеризувати мережі туристичної контактової реклами ClickTravel. Таргетінг.
16. Розглянути електронні магазини товарів для туризму.

Тестові завдання

61-70

Теми рефератів

17-26

Методичні рекомендації

Знати особливості застосування інформаційних технологій в туристичній індустрії. Особливу увагу приділити інформаційні ресурсам Інтернет в туристичній діяльності, туристичним інформаційним терміналам, IT - рішенням для туристичних компаній, глобальним розподільчим системам. Ознайомитися з віртуалізацією інформаційного забезпечення туриста та електронною комерцією.

Література

1,3,4,5,6,9,11,12,13,16,17,18,20,24,28

ТЕМА 8. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ

Ключові терміни і поняття

Інтелектуальна власність, захист інтелектуальної власності, охорона інтелектуальної власності, права на інтелектуальну власність.

Контрольні питання

1. Інтелектуальна власність в інноваційних процесах.
2. Охорона і захист інтелектуальної власності.
3. Використання прав на інтелектуальну власність в туристичній індустрії.
4. Захист інтересів України в інноваційній сфері.

Питання для обговорення

1. Розглянути інтелектуальну власність в інноваційних процесах.
2. Як охороняється і захищається інтелектуальна власність?
3. Охарактеризувати інтелектуальну власність як товар.
4. Як використовуються права на інтелектуальну власність у сфері туризму?
5. Розглянути інноваційні конфлікти та можливості їх рішення.

Тестові завдання

71-80

Теми рефератів

29,33

Методичні рекомендації

Ознайомитися з питаннями інтелектуальної власності в інноваційних процесах. Розглянути охорону і захист інтелектуальної власності. Знати використання прав на інтелектуальну власність в туристичній індустрії. Розглянути захист інтересів України в інноваційній сфері.

Література

1,2,3,4,7,12,14,19,21,22,23,24,25,26,27,30,31,32,33

ТЕМА 9. ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ТУРИЗМІ

Ключові терміни і поняття

Стратегія фінансування, організаційно-економічний механізм, джерела фінансування, види фінансування.

Контрольні питання

1. Стратегія фінансування інноваційної діяльності.
2. Організаційно-економічний механізм фінансування інновацій.
3. Джерела і види фінансування інноваційної діяльності в туристичній індустрії.
4. Фінансування інноваційних проектів в туризмі.

Питання для обговорення

1. Яка фінансова складова інноваційного потенціалу підприємства?
2. Визначити сутність і структура фінансового механізму.
3. Розглянути принципи побудови механізму фінансового забезпечення інноваційної діяльності.
4. Розглянути економічну основу, джерела, форми і методи фінансового

забезпечення інноваційної діяльності.

5. Які власні ресурси туристичних підприємств / корпорацій / альянсів?
6. Знати особливості використання банківських ресурсів.
7. Які тенденції розвитку венчурного капіталу та міжнародних інвестицій?
8. Вивчити макроекономічні джерела фінансового забезпечення інноваційного розвитку: державні замовлення та урядові закупівлі, соціальні фонди в туризмі; кредити під гарантію уряду, податкові стимули та бюджетне фінансування івентивних заходів в туризмі, підтримка експорту національного туристичного продукту; можливості донорського фінансування інноваційних проектів.
9. Які критерії результативності інноваційної діяльності?
10. Визначити ризики інноваційних проектів.
11. Знати методи оцінки інноваційних проектів.
12. Які види ефективності та проблеми оцінки ефективності інновацій в туризмі.

Тестові завдання

81-90

Теми рефератів

27,28,30,31,32

Методичні рекомендації

Розглянути стратегію фінансування інноваційної діяльності та організаційно-економічний механізм фінансування інновацій. Вивчити джерела і види фінансування інноваційної діяльності в туристичній індустрії. Знати особливості фінансування інноваційних проектів в туризмі.

Література

8,12,15,19,21,25,26,27,29,30,31,32

ТЕМА 10. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

Ключові терміни і поняття

Ефективність інновацій, критерії ефективності, показники ефективності, НТП, технологічні зміни.

Контрольні питання

1. Суть і основні принципи вимірювання ефективності інновацій.
2. Критерії та показники ефективності інноваційної діяльності.
3. Тенденції розвитку НТП.
4. Соціальні результати технологічних змін.
5. Шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії.

Питання для обговорення

1. Чим визначається ефективність інновацій?
2. За якими критеріями оцінюють результати інноваційної діяльності?
3. Охарактеризуйте види ефекту від реалізації інновацій.
4. За якими показниками здійснюють економічну оцінку інновацій?

5. Яким є загальний принцип оцінювання економічної ефективності інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії?
6. На чому ґрунтується розрахунок економічної ефективності інноваційного проекту в туризмі?
7. Охарактеризуйте метод оцінювання економічної ефективності інноваційного проекту за показником ЧТВ. Яким чином може бути враховано рівень ризику, що супроводжує проект?
8. Охарактеризуйте метод оцінювання економічної ефективності інноваційного проекту за показником внутрішньої норми рентабельності.
9. Які показники використовують для порівняння комерційної вигідності альтернативних проектів?
10. Як розраховують термін окупності інвестицій, спрямованих на реалізацію інноваційного проекту?
11. Опишіть методику оцінювання економічної ефективності інновацій, спрямованих на зниження рівня виробничих витрат.
12. За якими показниками оцінюють соціальну ефективність інноваційної діяльності?

Тестові завдання

90-110

Теми рефератів

34,35

Методичні рекомендації

З'ясувати суть і основні принципи вимірювання ефективності інновацій. Визначити критерії та показники ефективності інноваційної діяльності в туризмі. Виявити тенденції розвитку НТП. Проаналізувати соціальні результати технологічних змін. Розглянути шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії.

Література

7,8,12,15,19,21,25,26,27,29,30,31,32

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. *Теорію циклічних криз, які ґрунтувалися на середньому терміні життя основного капіталу, вкладеного у засоби виробництва, сформулював:*

- а) К. Маркс;
- а) Х. Кларк;
- б) Й. Шумпетер;
- в) П. Агійон;
- г) Ф. Хайек.

2. *Циклічність припливів та відпливів у промисловості пояснював дією законів виробництва: зростання виробництва обумовлює зростання споживання:*

- а) К. Маркс;
- б) Х. Кларк;
- в) Й. Шумпетер;
- г) М. Туган-Барановський;
- г) Ф. Хайек.

3. *М. Кондратьєв є автором:*

- а) теорії технократичного детермінізму;
- б) теорії довгих хвиль;
- в) теорії сталого розвитку;
- г) моделі інноваційної економіки.

4. *Кластер інновацій - це:*

- а) сукупність базисних нововведень, що визначають технологічний устрій економіки протягом тривалого часу;
- б) вторинні нововведення, що стрімко поширюються у галузі;
- в) поліпшувальні нововведення, які здійснюють вслід за базисною інновацією.

5. *Вперше ввів термін «інновація»:*

- а) К. Маркс;
- б) Х. Кларк;
- в) Й. Шумпетер;
- г) М. Туган-Барановський;
- г) Ф. Хайек.

6. *Термін «технологічний пат» характеризує:*

- а) кризи, вихід з якої неможливий у рамках існуючої техніки;
- б) затяжну кризу в економіці, зумовлену відсутністю капіталу для інвестування у нові технології;
- в) ситуацію, коли спонтанно у різних країнах світу з'являються пучки нових технологій.

7. *Сукупність технологічних ланцюгів, яка виникає внаслідок процесів кооперації та спеціалізації, має стійкий характер і утворює стабільний елемент відтворювальної структури економіки - це:*

- а) технологічний пат;
- б) технологічний устрій;

- в) кластер технологій;
  - г) технологічна спеціалізація.
8. *До теорій технократичного суспільства не належить:*
- а) теорія конвергенції Дж. Гелбрейта;
  - б) теорія технотронного суспільства З. Бжезинського;
  - в) теорія індустріально-технократичного суспільства Д. Белла;
  - г) теорія технологічних устроїв С. Глазьева.
9. *Автором теорії «інноваційної економіки» є:*
- а) П. Друкер;
  - б) Х. Кларк;
  - в) Й. Шумпетер;
  - г) М. Туган-Барановський;
  - д) Ф. Хайєк.
10. *Система поглядів на якість явища, яка ґрунтується на певному ключовому елементі - це:*
- а) парафраз;
  - б) гіпотеза;
  - в) консенсус;
  - г) парадигма;
  - д) метаморфоза.
11. *Продукт інтелектуальної діяльності людей, оформлений результатом фундаментальних, прикладних чи експериментальних досліджень у будь-якій сфері людської діяльності, спрямований на підвищення ефективності виконання робіт - це:*
- а) інновація;
  - б) новація;
  - в) винахід;
  - г) нововведення.
12. *Кінцевий результат інноваційної діяльності, що отримав втілення у формі введеного на ринок нового чи вдосконаленого продукту, нового чи вдосконаленого технологічного процесу, що використовується у практичній діяльності або нового підходу до соціальних послуг - це:*
- а) новація;
  - б) нововведення;
  - в) інновація;
  - г) правильні відповіді б) і в);
  - д) усі відповіді правильні.
13. *Фізичні чи юридичні особи, які здійснюють інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи позичені кошти в реалізацію інноваційних проєктів - це:*
- а) суб'єкти інноваційної діяльності;
  - б) об'єкти інноваційної діяльності;
  - в) інвестори;
  - г) ініціатори нововведень.

14. *Процес комерціалізації нововведень не включає:*
- а) дослідження ринку;
  - б) конструювання;
  - в) ринкове планування;
  - г) дослідно-конструкторські роботи;
  - г) ринкове випробування.
15. *Процес поширення нововведення для використання у нових місцях, сферах чи умовах - це:*
- а) інваріантність нововведення;
  - б) дифузія нововведення;
  - в) система франчайзингу;
  - г) трансфер інновацій.
16. *Інновації, що орієнтуються на виробництво і використання нових (поліпшених) продуктів у сфері виробництва або у сфері споживання - це:*
- а) ринкові інновації;
  - б) продуктові інновації;
  - в) інновації процесу;
  - г) технологічні інновації.
17. *Класифікація інновацій за змістом діяльності не включає:*
- а) ринкові інновації;
  - б) управлінські інновації;
  - в) організаційні інновації;
  - г) технологічні інновації;
  - г) економічні інновації.
18. *Життєвий цикл інновації - це:*
- а) період від створення новинки до моменту її введення у експлуатацію;
  - б) період від зародження ідеї, створення новинки та її практичного використання до моменту її зняття з виробництва;
  - в) період від створення новинки до моменту її запуску у масове виробництво.
19. *«Гребінчиковий» вигляд класичної кривої життєвого циклу продукту свідчить про те, що:*
- а) продукт через деякий проміжок часу перестає цікавити споживачів і швидше, ніж очікувалось, знімається з виробництва;
  - б) наявні сезонні коливання попиту на продукт;
  - в) створення продукту відбувається за певними стадіями, між якими існує великий інноваційний лаг;
  - г) передавання продукту з попередньої стадії життєвого циклу на наступну здійснюється на комерційній основі.
20. *Інновації, що забезпечують виживання підприємства, оскільки здійснюються у відповідь на дії конкурентів - це:*
- а) псевдоінновації;
  - б) поліпшувальні інновації;
  - в) реактивні інновації;

- г) організаційні інновації.
21. *Характеристики підприємства, його продукції чи послуг, які дають йому певні переваги над прямими конкурентами - це:*
- а) конкурентна сила підприємства;
  - б) конкурентні переваги підприємства;
  - в) конкурентні важелі підприємства;
  - г) конкурентні позиції підприємства.
22. *Обсяг продукції, який споживач хоче та спроможний придбати за деякою із можливих цін протягом певного часу на конкретному ринку - це:*
- а) попит на продукцію;
  - б) точка ринкової рівноваги;
  - в) критичний обсяг продукції;
  - г) усі відповіді правильні.
23. *Планування створення нового товару передбачає здійснений інноваційної діяльності за такими етапами:*
- а) генерування ідей, розроблення концепції товару, розроблений та створення дослідного зразка, пробне виробництво;
  - б) пошук ідей і їх оцінювання, розроблення конструкції товару, виготовлення дослідного зразка, промислове виробництво товару;
  - в) генерування ідей, оцінювання та відбір перспективних ідей, розроблення концепції товару, розроблення та створення дослідного зразка, пробний маркетинг.
24. *До методів генерування ідей не належить:*
- а) метод інверсії;
  - б) метод морфологічного аналізу;
  - в) метод аналогій;
  - г) метод елімінування;
  - г) метод синектики.
25. *Метод комплексного техніко-економічного дослідження об'єкта з метою розвитку його корисних функцій при оптимальному співвідношенні між їх значущістю для споживача і витратами на їх здійснення - це:*
- а) метод функціонально-вартісного аналізу;
  - б) метод контрольних запитань;
  - в) метод інверсії;
  - г) метод елімінування;
  - г) метод синектики.
26. *Попит, що відображає неможливість задоволення потреб споживачів за рахунок наявних на ринку товарів і послуг - це:*
- а) негативний попит;
  - б) прихований попит;
  - в) потенційний попит;
  - г) нерегулярний попит.
27. *Потенційний попит на продукцію формується на стадії:*
- а) утвердження нової продукції на ринку;

- б) зрілості продукції;
  - в) виходу нової продукції на ринок;
  - г) задуму і розроблення нової продукції.
28. *До внутрішніх чинників, що впливають на розмір та характер попиту, не належить:*
- а) кількість майбутніх споживачів продукції;
  - б) ціна продукції;
  - в) швидкість впровадження нової продукції;
  - г) наявність гарантійного обслуговування;
  - г) якість продукції;
  - д) реклама продукції.
29. *До зовнішніх чинників, що впливають на розмір та характер попиту, не належить:*
- а) реклама продукції;
  - б) загальний стан економіки;
  - в) правова база інноваційної діяльності;
  - г) розвиток науково-технічного прогресу;
  - г) доходи споживачів.
30. *Закон попиту характеризує:*
- а) залежність між витратами на виготовлення продукції і попитом на неї;
  - б) залежність між обсягом реалізації та ціною на продукцію;
  - в) залежність між ціною та попитом на продукцію;
  - г) залежність між витратами на виготовлення продукції і ціною на неї.
31. *Форма стратегічного управління, яка визначає цілі і умови здійснення інноваційної діяльності підприємства, спрямованої на забезпечення його конкурентоспроможності і оптимальне використання наявного виробничого потенціалу - це:*
- а) інноваційна стратегія;
  - б) стратегічне планування;
  - в) інноваційна політика;
  - г) конкурентна стратегія;
  - г) виробнича стратегія.
32. *Формування інноваційної політики має здійснюватися на основі таких принципів:*
- а) орієнтація на вирішення поточних проблем інноваційної діяльності, цілеспрямованість, орієнтація на потреби ринку, планомірність;
  - б) переважання стратегічної спрямованості, орієнтація на потреби ринку, цілеспрямованість, комплексність, планомірність, інформаційна забезпеченість;
  - в) орієнтація на потреби ринку, цілеспрямованість, науковий підхід до обґрунтування інноваційних рішень, комплексність, планомірність.
33. *До складових інноваційної політики не належать:*
- а) маркетингова політика;
  - б) політика у галузі науково-дослідницьких і проектно-конструкторських робіт;

- в) політика структурних змін;
 г) виробнича політика;
 г) інвестиційна політика.
34. *Здатність до стабільної виробничої діяльності в межах обраної стратегії в умовах складного і мінливого зовнішнього середовища - це:*
- а) виробничо-технічний потенціал підприємства;
 б) інноваційний потенціал підприємства;
 в) конкурентний потенціал підприємства;
 г) технічний потенціал підприємства.
35. *Захисна стратегія спирається на інноваційну політику _____ типу:*
- а) ризикового;
 б) еволюційного;
 в) витратного;
 г) залежного.
36. *Тип інноваційної політики, спрямований на піонерне впровадження радикальних інновацій, створених фірмою - це:*
- а) революційний тип;
 б) опортуністичний тип;
 в) наступально-ризиковий Тип;
 г) наступальний тип.
37. *До головних завдань інноваційної політики наступального типу не належить:*
- а) моніторинг споживчого ринку з метою своєчасного виявлення нових запитів споживачів та нових ринкових сегментів;
 б) внесення змін у внутрішнє середовище фірми, необхідних для швидкого впровадження новацій;
 г) підтримка діяльності власних спеціалізованих науково-дослідницьких підрозділів;
 г) стимулювання ініціативності працівників фірми у продукуванні нових ідей, організація внутрішньофірмового підприємництва;
 д) забезпечення умов для підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається фірмою, з метою утримання зайнятої частки ринку
38. *Норми, правила організаційної поведінки, що встановлюють взаємозв'язок між розвитком підприємства і напрямками його інноваційної діяльності - це:*
- а) елементи інноваційної політики;
 б) принципи формування інноваційної політики;
 в) принципи здійснення інноваційної політики;
 г) все перелічене вище.
39. *Необхідність залучення до процесу розроблення інновацій всіх внутрішніх елементів підприємства - це принцип:*
- а) комплексності;
 б) плановості;

- в) цілісності;
  - г) цілеспрямованості;
  - г) інформаційної забезпеченості.
40. *Завдяки якій складовій інноваційної політики менеджмент підприємства має змогу вивчити структуру товарного ринку і прийняти рішення щодо форм і методів розвитку конкурентного середовища на ньому:*
- а) технічній політиці;
  - б) маркетинговій політиці;
  - в) політиці у галузі науково-дослідницьких і проектно-конструкторських робіт;
  - г) політиці структурних змін;
  - г) інвестиційній політиці.
41. *Технологія, за якої протягом життєвого циклу попиту на продукт для його виготовлення використовуються нові базові технології - це:*
- а) плідотворна технологія;
  - б) мінлива технологія;
  - в) стабільна технологія;
  - г) квазістабільна технологія.
42. *«Технологічний розрив» характеризує:*
- а) розбіжності у потенціалах нової та старої технологій;
  - б) розбіжності у ефективності нової та старої технологій;
  - в) обсяг коштів, необхідних для вкладання у нову технологію з метою досягнення нею результативності, яку має на сьогодні стара технологія;
  - г) усі відповіді правильні;
  - г) правильні відповіді а) і б).
43. *До форм розвитку техніко-технологічної бази підприємства не належать:*
- а) модернізація устаткування;
  - б) технічне доозброєння підприємства;
  - в) нове будівництво;
  - г) реконструкція.
44. *Вкажіть, яким із перелічених нижче показників не оцінюється рівень прогресивності технології:*
- а) структурою технологічних процесів за трудомісткістю;
  - б) часткою нових технологій за обсягом або трудомісткістю продукції;
  - в) середнім віком застосовуваних технологічних процесів;
  - г) коефіцієнтом використання сировини і матеріалів;
  - г) питомою металомісткістю устаткування;
  - д) оцінюється всіма показниками.
45. *Витрати на капіремонт будуть економічно виправданими, коли коефіцієнт ефективності витрат на його проведення є величиною:*
- а) додатною;
  - б) від'ємною;
  - в) рівною нулю.

46. *Комплекс робіт з технічної підготовки не включає:*
- а) відпрацьовування конструкції виробу на технологічність;
  - б) розроблення технологічних процесів;
  - в) конструювання і виготовлення спеціального технологічного устаткування й оснащення;
  - г) відпрацьовування і впровадження технологічних процесів;
  - г) запуск продукції у виробництво.
47. *Економічно ефективніший варіант технології виготовлення виробів визначається:*
- а) порівнянням технологічної собівартості;
  - б) порівнянням величини умовно-постійних витрат на виготовлення продукції;
  - в) порівнянням величини витрат на заробітну плату з розрахунку на одиницю продукції;
  - г) усі відповіді правильні.
48. *Технологічний контроль креслень з метою забезпечення відповідності даної конструкції вимогам економічності її виготовлення - це процес:*
- а) оцінювання ефективності виготовлення продукції;
  - б) розроблення технології виготовлення виробів;
  - в) відпрацьовування конструкції виробу на технологічність;
  - г) усі відповіді правильні.
49. *Для економічного обґрунтування черговості заміни обладнання використовують:*
- а) коефіцієнт оновлення обладнання;
  - б) коефіцієнт ефективності витрат на проведення капітального ремонту обладнання;
  - в) коефіцієнт ефективності використання робочого часу обладнання;
  - г) термін експлуатації обладнання.
50. *Сигналом до здійснення технологічних змін є:*
- а) зменшення обсягу продажу продукції підприємства;
  - б) погіршення фінансових показників підприємства;
  - в) погіршення показників ефективності виробництва;
  - г) усі відповіді правильні.
  - г) правильні відповіді б) і в).
51. *Стратегічне управління інноваційною діяльністю включає:*
- а) розроблення планів і програм інноваційної діяльності;
  - б) обґрунтування проектів створення нових продуктів;
  - в) розроблення ефективних організаційних форм управління реалізацією інноваційних проектів;
  - г) управління ресурсним забезпеченням інноваційних програм та проектів;
  - г) усі відповіді правильні;
  - д) правильні відповіді а), б) і г).
52. *Оперативне управління інноваційною діяльністю не включає:*
- а) складання календарних планів-графіків виконання робіт;

- б) контролювання реалізації завдань інноваційної діяльності;
- в) розроблення коригуючих заходів у процесі реалізації інноваційних завдань;
- г) стимулювання інноваційної діяльності;
- г) забезпечення виконання інноваційних завдань необхідними матеріальними та інформаційними ресурсами;
- д) оцінювання альтернативних інноваційних проектів та прийняття рішення щодо вибору кращого із них для реалізації цілей та завдань фірми.

53. *Стратегічне планування інноваційної діяльності підприємства включає етапи:*

- а) аналіз зовнішнього середовища і прогнозування його розвитку;
- б) оцінювання інноваційного потенціалу підприємства;
- в) визначення інноваційних можливостей підприємства;
- г) формування стратегічних інноваційних цілей;
- г) розроблення інноваційних проектів;
- д) реалізація інноваційних проектів;
- е) усі відповіді правильні.

54. *Стратегія, що пов'язана з прагненням фірми досягти лідерства на ринку шляхом створення та впровадження нових продуктів - це стратегія:*

- а) традиційна;
- б) ризикова;
- в) наступальна;
- г) стратегія «за нагодою».

55. *Стратегія, спрямована на те, щоб утримати конкурентні позиції фірми на вже існуючих ринках - це стратегія:*

- а) традиційна;
- б) захисна;
- в) імітаційна;
- г) стратегія «ринкової ніші».

56. *Стратегія, заснована на придбанні ліцензій чи інших об'єктів інтелектуальної власності у фірм, що їх створили - це стратегія:*

- а) традиційна;
- б) захисна;
- в) імітаційна;
- г) стратегія «ринкової ніші»;
- г) наступальна;
- д) стратегія «за нагодою».

57. *Зовнішнє середовище - це:*

- а) сукупність господарських суб'єктів, економічних, суспільних і природних умов, національних та міждержавних інституційних структур та інших зовнішніх відносно підприємства умов і чинників, що діють у глобальному оточенні;
- б) сукупність господарських суб'єктів, національних та міждержавних інституційних структур, що діють у зовнішньому щодо підприємства оточенні;

в) сукупність економічних, суспільних і природних умов, зовнішніх відносно підприємства, які тим чи іншим чином впливають на його діяльність.

58. Підпільне, контрабандне винахідництво, потаємна робота над позаплановими проектами - це:

- а) бутлегерство;
- б) внутрішнє підприємництво;
- в) венчурне підприємництво.

59. Продуктово-тематичне планування інновацій включає:

- а) формування продуктово-тематичного портфеля інноваційної діяльності;
- б) підготовку програм і заходів оновлення продукції;
- в) розрахунок потреби у ресурсах для реалізації інноваційного проекту;
- г) удосконалення технології і організації виробництва;
- г) визначення обсягів робіт, що мають бути виконані за кожним інноваційним проектом;
- д) усі відповіді правильні;
- е) правильні відповіді а), б) і г).

60. Методи, що передбачають складання планів-графіків реалізації інноваційного проекту за окремими стадіями (роботами, етапами), контроль за їх дотриманням і ліквідацію відхилень від планів-графіків з метою оптимізації термінів реалізації проекту - це:

- а) мережеві методи управління;
- б) методи управління за цілями;
- в) методи термінової оптимізації;
- г) графічні методи.

61. Сфера інноваційної діяльності включає:

- а) ринок інновацій;
- б) ринок новацій;
- в) ринок інвестицій;
- г) інноваційну інфраструктуру;
- г) усі відповіді правильні;
- д) неправильна відповідь а).

62. Вкажіть правильну відповідь: «Інноваційне підприємство це підприємство або об'єднання підприємств, що розробляє, виготовляє і реалізує інноваційні продукти або продукцію (послуги), обсяг яких у грошовому вимірі перевищує його загального обсягу»:

- а) 60%;
- б) 75%;
- в) 80%;
- г) 70%;
- г) 50%.

63. До інноваційної інфраструктури не включають організації, що надають послуги:

- а) консалтингові;
- б) аудиторські;

- в) маркетингові;
  - г) інформаційно-комунікативні;
  - г) освітні;
  - д) включають усі перераховані.
64. *Фірми, що спеціалізуються на створенні нових чи радикально змінених старих сегментів ринку - це:*
- а) експлеренти;
  - б) комутанти;
  - в) патієнти;
  - г) віоленти.
65. *Фірми, що створюють інновації для потреб вузького сегмента ринку - це:*
- а) експлеренти;
  - б) комутанти;
  - в) патієнти;
  - г) віоленти.
66. *Дрібні фірми, що використовують інновації на стадії їх старіння - це:*
- а) експлеренти;
  - б) комутанти;
  - в) патієнти;
  - г) віоленти.
67. *Фірми, що орієнтуються на інновації, які здешевлюють виготовлення продукції, водночас забезпечуючи їй рівень якості, прийнятний для основної маси споживачів - це:*
- а) експлеренти;
  - б) комутанти;
  - в) патієнти;
  - г) віоленти.
68. *Малі підприємства у технологічно прогресивних галузях економіки, що спеціалізуються у сферах наукових досліджень, розробок, створення і впровадження інновацій, організація яких пов'язана з підвищеним ризиком - це:*
- а) венчурні фірми;
  - б) комп'ютерні фірми;
  - в) проектно-цільові фірми;
  - г) мережеві фірми
69. *Організаційна структура, метою якої є створення сприятливих умов для стартового розвитку малих підприємств через надання їм певного комплексу послуг і ресурсів - це:*
- а) технопарк;
  - б) бізнес-центр;
  - в) бізнес-інкубатор;
  - г) технополіс.
70. *Міжфірмова науково-технічна кооперація у інноваційних процесах не здійснюється шляхом створення:*
- а) галузевих інститутів;

- б) консорціумів;
  - в) стратегічних альянсів;
  - г) спільних підприємств;
  - г) синдикатів.
71. *Вихідними принципами, на основі яких має будуватися система фінансування інновацій, є:*
- а) чітка цільова орієнтація;
  - б) економічна обґрунтованість і юридична захищеність використовуваних прийомів і механізмів залучення інвестицій;
  - в) множинність джерел фінансування;
  - г) комплексність і гнучкість;
  - г) правильні всі відповіді;
  - д) правильні відповіді б), в) і г).
72. *Довготермінові вкладення капіталу у різні сфери діяльності з метою отримання прибутку - це:*
- а) інвестиції;
  - б) інвенції;
  - в) субвенції;
  - г) інновації;
  - г) правильні всі відповіді.
73. *Вкладення в об'єкти, пов'язані територіально і функціонально з інноваційним об'єктом, які необхідні для його нормальної експлуатації - це:*
- а) прямі інвестиції;
  - б) супутні інвестиції;
  - в) портфельні інвестиції;
  - г) неактивні інвестиції.
74. *До власних джерел фінансових ресурсів підприємства не належить:*
- а) внутрішньогосподарські резерви;
  - б) прибуток;
  - в) кошти від продажу облігацій;
  - г) кошти, одержані від продажу акцій, пайових та інших внесків членів трудових колективів, громадян, юридичних осіб;
  - г) амортизація;
  - д) правильні всі відповіді.
75. *Фінансова операція, що перетворює комерційний кредит у банківський - це:*
- а) франчайзинг;
  - б) форфейтинг;
  - в) продаж облігацій;
  - г) ф'ючерсні розрахунки;
  - г) лізингова операція.
76. *Інвестиційні інструменти, за якими провадиться фіксована виплата відсотків протягом встановленого терміну дії, по завершенню якого вони погашаються - це:*

- а) звичайні акції;
- б) привілейовані акції;
- в) облігації;
- г) банківські кредити;
- г) комерційні кредити.

77. *До портфельних інвесторів належать:*

- а) інвестиційні приватні фонди;
- б) фонди допомоги;
- в) фонди венчурного капіталу;
- г) пенсійні фонди;
- г) страхові фонди;
- д) усі перелічені фонди;
- е) неправильні відповіді б) і г).

78. *Стратегічними інвесторами можуть бути:*

- а) компанії з цієї ж галузі промисловості, що і підприємство, яке реалізує інноваційний проект;
- б) компанії у зв'язаній з підприємством-інноватором галузі промисловості;
- в) компанії, що працюють в іншій галузі промисловості;
- г) фінансово-промислові групи (ФПГ);
- г) усі названі компанії;
- д) неправильна відповідь в).

79. *Венчурний капітал складається із коштів:*

- а) великих компаній;
- б) банків;
- в) страхових фондів;
- г) пенсійних фондів;
- г) усіх названих організацій;
- д) неправильна відповідь г).

80. *Лізинг з повною окупністю, за якого витрати лізингодавця, пов'язані з придбанням майна, що здається у лізинг, скуповуються повністю за рахунок першого терміну оренди і сума орендної плати достатня для повної амортизації майна і забезпечує фіксований прибуток лізингодавцеві - це:*

- а) оперативний лізинг;
- б) фінансовий лізинг;
- в) повний лізинг;
- г) фіксований лізинг.

81. *Проекти, спрямовані на випуск та продаж нових продуктів і пов'язані, як правило, з будівництвом споруд, удосконаленням технологій, розширенням присутності на ринку - це:*

- а) проекти розвитку;
- б) технологічні проекти;
- в) промислові проекти;
- г) організаційні проекти.

82. *Розгорнутий документ, що містить обґрунтування економічної доцільності підприємницького проекту на основі зіставлення ресурсів, необхідних для його реалізації, і очікуваної вигоди - це:*

- а) повний інноваційний проект;
- б) неповний інноваційний проект;
- в) бізнес-план;
- г) фінансовий план.

83. *Державна інноваційна політика, яка передбачає визначення державою головних цілей та пріоритетних напрямів науково-технологічного та інноваційного розвитку країни - це політика:*

- а) соціальної орієнтації;
- б) технологічного поштовху;
- в) ринкової орієнтації;
- г) цілеспрямованої зміни економічної структури господарського механізму.

84. *Укладання центральними чи регіональними органами державного управління договорів з суб'єктами інноваційної діяльності щодо розроблення й виробництва інноваційних продуктів, технології та послуг - це:*

- а) інструменти державної інноваційної політики з боку попиту;
- б) інструменти державної інноваційної політики з боку пропозиції;
- в) інструменти створення сприятливого середовища для інноваційного процесу.

85. *Державна фінансова підтримка інноваційних проектів означає:*

- а) їх пряме фінансування з державного бюджету без повернення вкладених коштів;
- б) безвідсоткове кредитування за рахунок бюджетних коштів;
- в) часткове (до 50%) безвідсоткове кредитування інноваційних проектів за рахунок бюджетних коштів;
- г) повну або часткову компенсацію за рахунок бюджетних коштів відсотків, сплачуваних суб'єктами інноваційної діяльності комерційним банкам чи іншим фінансово-кредитним установам за кредитування інноваційних проектів;
- г) надання державних гарантій комерційним банкам, що здійснюють кредитування пріоритетних інноваційних проектів;
- д) майнове страхування реалізації інноваційних проектів у страховиків відповідно до Закону України «Про страхування»;
- е) правильні всі відповіді;
- є) неправильна відповідь а);
- ж) неправильні відповіді а) і б).

86. *Юридичне поняття, що охоплює сукупність авторських та інших прав на продукти інтелектуальної діяльності, що охороняються законодавчими актами держави - це:*

- а) інтелектуальний продукт;
- б) інтелектуальна власність;
- в) нематеріальні активи підприємства;
- г) патенти;

- г) промислова власність.
87. *Згідно з Паризькою конвенцією з охорони промислової власності до промислової власності не належать:*
- а) винаходи;
  - б) відкриття;
  - в) корисні моделі;
  - г) промислові зразки;
  - г) торговельні марки;
  - д) комерційні найменування;
  - е) належить усе перелічене.
88. *Винахід, який може бути визнаний патентоспроможним, повинен відповідати таким вимогам:*
- а) бути новим;
  - б) мати винахідницький рівень;
  - в) бути придатним для промислового використання;
  - г) правильні всі вимоги;
  - г) неправильна відповідь б).
89. *Нові за виглядом, формою, розміщенням частин або побудовою технічні конструкції - це:*
- а) промислові зразки;
  - б) корисні моделі;
  - в) винаходи;
  - г) ноу-хау.
90. *Дозвіл використовувати технічне досягнення або інший нематеріальний ресурс протягом певного строку за обумовлену винагороду - це:*
- а) патент;
  - б) ліцензія;
  - в) авторське право.
91. *Ліцензія, що надає ліцензіату лише право використання технології, зберігаючи за ліцензіаром права розпорядження - це:*
- а) звичайна ліцензія;
  - б) безпатентна ліцензія;
  - в) виключна ліцензія;
  - г) примусова ліцензія.
92. *Періодичні суми виплат ліцензіару у вигляді встановленого проценту від обсягів виготовленої продукції на основі переданої технолог - це:*
- а) роялті;
  - б) паушальні платежі;
  - в) пашуальні платежі;
  - г) роєлті.
93. *Сторона, яка є власником певного нематеріального ресурсу і диктує умови контракту - це:*
- а) франчайзі;
  - б) франшиза;

- в) франчайзер;
 г) правильні відповіді б) і в).
94. *Ліцензія, яка зобов'язує особу, що отримала права на використання певного об'єкта займатися протягом дії угоди визначеним у ній бізнесом, використовуючи при цьому специфічне найменування, що належить власнику - це:*
- а) виключна ліцензія;
 б) франшиза;
 в) лізингова ліцензія;
 г) форфейтингова ліцензія;
 г) повна ліцензія.
95. *Моніторинг суб'єктів ринку з метою виявлення перспективних напрямів інноваційної діяльності повинен здійснюватися у таких напрямках:*
- а) аналіз споживачів;
 б) аналіз умов конкуренції;
 в) аналіз рівня науково-технічного потенціалу підприємства;
 г) вивчення товару-новації;
 г) правильно все вище перераховане;
 д) неправильна відповідь в).
96. *Потреби ринку можуть вивчатися за допомогою:*
- а) аналізу використання продуктів-аналогів;
 б) інформації із системи збуту;
 в) звітів і пропозицій торговельних посередників;
 г) досліджень сегментів ринку, що швидко розвиваються;
 г) інформації про замітники;
 д) інтерв'ю з покупцями;
 е) інформації щодо найважливіших видів сировини;
 є) інформації постачальників;
 ж) правильні всі перераховані джерела;
 з) неправильні відповіді г) і е).
97. *Інформація, що знаходиться у поданих, але ще не розглянутих заявках, акцептованих заявках та виданих охоронних документах - це:*
- а) науково-технічна інформація;
 б) патентна інформація;
 в) бібліографічна інформація;
 г) систематичний каталог;
 г) депонована інформація.
98. *За способом і повнотою подання інформації показчики поділяються на:*
- а) бібліографічні;
 б) анотовані;
 в) реферативні;
 г) усі відповіді правильні;
 г) правильні відповіді б) і в).
99. *Міжнародний патентний класифікатор містить:*

- а) 8 розділів, які позначаються цифрами від 1 до 8;
  - б) 10 розділів, які позначаються цифрами від 1 до 10;
  - в) 8 розділів, які позначаються літерами латинського алфавіту;
  - г) 8 розділів, які позначаються літерами грецького, алфавіту;
  - г) 10 розділів, які позначаються цифрами від 0 до 9.
100. *Вивчення масиву охоронних документів різних країн з метою виявлення серед них патенту на винахід чи відкриття, аналогічних зробленому чи досліджуваному - це:*
- а) тематичний пошук;
  - б) патентний пошук;
  - в) нумераційний пошук;
  - г) іменний пошук;
  - г) ліцензійний пошук.
101. *До основних критеріїв оцінювання результатів інновацій не належать:*
- а) актуальність;
  - б) значимість;
  - в) багатоаспектність;
  - г) адаптивність;
  - г) усі відповіді правильні.
102. *Визначення ефекту від реалізації інновацій має включати таку оцінку:*
- а) науково-технічну;
  - б) економічну;
  - в) ресурсну;
  - г) соціальну;
  - г) екологічну;
  - д) всі перелічені види оцінок; ‘
  - е) неправильна відповідь в).
103. *Характеризує загальний результат, отриманий підприємством від здійснення інноваційних заходів за певний проміжок часу:*
- а) абсолютна ефективність;
  - б) одноразовий ефект;
  - в) мультиплікаційний ефект;
  - г) порівняльна ефективність;
  - г) загальнодержавна ефективність.
104. *Чиста теперішня вартість - це:*
- а) різниця між майбутньою вартістю потоку майбутніх вигод та поточною вартістю теперішніх і майбутніх витрат проекту протягом його життєвого циклу;
  - б) майбутня вартість вигод від зроблених капіталовкладень;
  - в) поточна вартість вигод від зроблених капіталовкладень;
  - г) алгебраїчна дисконтована сума поточної вартості майбутніх вигод та поточної вартості теперішніх і майбутніх витрат проекту протягом його життєвого циклу.

105. Позитивне рішення щодо доцільності реалізації інноваційного проекту суб'єктом підприємницької діяльності приймається тоді, коли чиста теперішня вартість, що супроводжує реалізацію проекту:

- а) менша нуля;
- б) більша нуля;
- в) дорівнює нулю;
- г) більша одиниці;
- г) менша одиниці.

106. Відношення приведених доходів до приведених на цю ж дату витрат, що супроводжують реалізацію управлінського рішення - це:

- а) індекс рентабельності;
- б) внутрішня норма доходності;
- в) чиста дисконтована вартість;
- г) чиста теперішня вартість;
- г) поріг рентабельності інноваційного проекту.

107. Вкажіть правильне визначення:

- а) внутрішня норма рентабельності - це норма дисконту, при якій величина дисконтованих доходів за певне число років стає рівною інвестиційним вкладенням у реалізацію рішення;
- б) внутрішня норма рентабельності - це порогове значення рентабельності, яке забезпечує рівність нуля інтегральному ефекту, розрахованому на економічний термін життя інноваційного проекту;
- в) внутрішня норма рентабельності - це максимальний відсоток за позиками, який можна платити за використання необхідних ресурсів, залишаючись при цьому на безбитковому рівні;
- г) усі відповіді правильні;
- г) правильна відповідь а).

108. Основним принципом оцінювання економічної ефективності реалізації інновацій є:

- а) порівняння ефекту (результату) від застосування нововведень і витрат на їх виробництво та споживання;
- б) порівняння ефекту (результату) від застосування нововведень і витрат на їх розроблення, виробництво та споживання;
- в) порівняння ефекту (результату) від застосування нововведень і витрат на їх розроблення;
- г) порівняння ефекту (результату) від застосування нововведень і витрат на їх розроблення та виробництво.

109. При визначенні ставки дисконту враховуються:

- а) структура інвестицій;
- б) вартість окремих складових капіталу;
- в) рівень інфляції в країні, що реалізує проект;
- г) ступінь ризикованості проекту;
- г) усі відповіді правильні;
- д) неправильна відповідь г).

110. *Техніка аналізу проектного ризику, що показує, як зміниться значення ЧТВ при заданій зміні вхідної змінної за інших умов - це:*

- а) аналіз чутливості;
- б) метод синектики;
- в) метод сценаріїв;
- г) метод Дельфи;
- г) метод морфологічного аналізу.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Генезис інноваційних теорій.
2. Сучасні концепції інноваційного розвитку .
3. Сутність інтерактивної моделі інноваційного процесу.
4. Формування високоефективних інноваційних систем розвинутих країн.
5. Світові тенденції інноваційної діяльності.
6. Розвиток інноваційної складової української економіки.
7. Дифузійні процеси і формування інноваційного середовища.
8. Нововведення та інновації в новій економіці.
9. Розвиток систем трансферу технологій.
10. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту.
11. Транснаціоналізація процесу туристичного виробництва.
12. Динамічне моделювання туристичного бізнесу.
13. Роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій.
14. Розвиток і застосування інформаційних технологій в туризмі.
15. Туристичні інформаційні термінали.
16. Геоінформаційні технології в туристичній індустрії.
17. Глобальні розподільні системи.
18. Автоматизація туристичного офісу.
19. Віртуалізація інформаційного забезпечення туриста.
20. Віртуальні подорожі.
21. Автоматизовані системи бронювання і резервування в туризмі.
22. Склад послуг різних систем бронювання і резервування.
23. Інформаційні системи бронювання мережі туристичних агентств.
24. Соціальні мережі як засіб інформування про тури.
25. Мережі туристичної контактової реклами.
26. Електронні магазини товарів для туризму.
27. Маркетингові інновації в туризмі.
28. Інноваційний підхід до розвитку туристичних дестинацій.
29. Перспективні методи формування туристичного продукту.
30. Інноваційний туристичний продукт в релігійному туризмі
31. Новий продукт івентивного туризму.
32. Інноваційні підходи до формування етнографічних турів.
33. Інструменти державної підтримки інноваційної діяльності в туризмі.
34. Шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності.
35. Особливості оцінки результатів інноваційної діяльності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 66,7 % від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни. У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС включає:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни;
- підготовку до семінарських занять;
- підготовку до виступу на семінарських заняттях;
- поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань;
- виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою;
- написання есе за заданою проблематикою;
- пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни;
- аналітичний розгляд наукової публікації;
- контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики;
- підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю;
- підготовку до модульного контролю (колоквіуму);
- систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового екзамену.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань інноваційної діяльності в туризмі, статистичними матеріалами. Основні завдання самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені нижче.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

ТЕМА 1. СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

1. Назвіть етапи еволюції інноваційної теорії економічного розвитку.
2. Які характерні риси теорії економічного розвитку постіндустріального періоду?
3. Що таке інноваційна економіка? Назвіть її характерні риси.
4. У чому полягає сутність економічних парадигм ХХ – початку ХХІ ст.?
5. Розкрийте світові тенденції інноваційної діяльності.
6. Назвіть і охарактеризуйте умови, що вплинули на формування високоефективних інноваційних систем розвинутих країн.
7. Які чинники стримують розвиток інноваційної складової української економіки?
8. Що таке стратегія економічного прориву?
9. Які радикальні зміни відбуваються в інноваційній сфері під час переходу до гуманістично-ноосферної моделі глобалізації?
10. У чому полягає еволюція інноваційного процесу? Розкрийте сутність інтерактивної моделі інноваційного процесу.
11. Висвітлити стан розвитку національної інноваційної системи в Україні.

ТЕМА 2. СУЧАСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

1. Наведіть класифікацію інновацій за Й. Шумпетером.
2. Дайте класифікацію інноваціям і охарактеризуйте кожну класифікаційну групу.
3. Дайте характеристику чотирьох хвиль базових інновацій, що вплинули на розвиток споживчого ринку.
4. Які особливості інновацій у бізнесі, зосереджених у секторі насиченого споживчого ринку?
5. Опишіть види кривої життєвого циклу.
6. У чому виявляється циклічний характер інновацій?
7. Опишіть процес переходу інновації від одного етапу життєвого циклу до іншого. Якими способами він може відбуватися?
8. Охарактеризуйте можливі варіанти поширення інновації у галузі. Чим обумовлене їх відхилення від кривої класичного типу?
9. Яку роль відіграє інноваційне підприємництво в економічній системі господарювання?
10. Наведіть приклади фірм-інноваторів.

ТЕМА 3. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТВОРЕННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА ІННОВАЦІЇ

1. Розкажіть про методи активізації творчого пошуку на етапі генерації ідей.

2. Вкажіть, за якими критеріями здійснюється оцінювання та відбір перспективних ідей щодо нового товару з погляду споживача і виробника.
3. На чому ґрунтується розроблення концепції нового товару?
4. Які основні завдання вирішуються на етапі розроблення і створення дослідного зразка?
5. З якою метою здійснюється пробний маркетинг?
6. Як формується конкурентоспроможний асортиментний ряд продукції підприємства?
7. Охарактеризуйте сутність попиту на інновації.
8. Дайте характеристику сутності ринку інновацій.
9. Які особливості ринкового механізму інновацій?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ІННОВАЦІЙНА ПРОЦЕСИ В ТУРИЗМІ

ТЕМА 4. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ТУРИЗМІ

1. Опишіть проблеми формування ефективної інноваційної політики вітчизняними підприємствами.
2. Поясніть сутність принципу динамічної рівноваги.
3. Охарактеризуйте можливі варіанти поширення інновації у галузі. Чим обумовлене їх відхилення від кривої класичного типу?
4. Яку роль відіграє інноваційне підприємництво в туризмі?
5. Наведіть приклади підприємств-інноваторів туризму і готельного бізнесу.

ТЕМА 5. ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ В ТУРИЗМІ

1. Вкажіть основні завдання стратегічної та оперативної інноватики.
2. Опишіть модель стратегічного планування інноваційної діяльності.
3. Охарактеризуйте основні етапи планування інноваційної діяльності підприємств туризму і готельного бізнесу.
4. Охарактеризуйте структуру інноваційного потенціалу і вкажіть на зв'язок її елементів із здатністю підприємства до інноваційного розвитку.
5. Охарактеризуйте види інноваційних проектів в туризмі.
6. Навести приклади інновацій в індустрії гостинності.
7. Опишіть методику оцінювання інноваційного потенціалу фірми з використанням схеми «ресурси - функції - проекти». У яких випадках необхідно застосовувати цю схему?
8. На конкретному прикладі покажіть можливість використання методики SWOT-аналізу для оцінювання інноваційного потенціалу підприємства.

ТЕМА 6. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ

1. Визначити роль держави у забезпеченні інноваційних процесів.
2. Розглянути інновації як фактор економічного зростання.
3. Охарактеризувати модель інноваційної діяльності в економіці.

4. Розкрити значення інноваційної діяльності для формування сучасної моделі економічного зростання національної економіки України.
5. Визначити способи державного впливу на ефективність інноваційних процесів в туризмі.
6. Розкрити основні завдання інноваційної політики держави в галузі туризму
7. Описати основні методи державної підтримки інноваційної діяльності.

ТЕМА 7. ІНФОРМАЦІЙНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСАХ ТУРИСТИЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

1. Сутність інформації та її роль в інформаційному забезпеченні підприємства у туристичному бізнесі і готельному господарстві?
2. Які основні вимоги ставляться до інформації?
3. Охарактеризуйте систему інформаційного забезпечення управління виробничим процесом на підприємстві.
4. Проаналізуйте схему загальної інформаційної системи підприємства.

ТЕМА 8. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТУРИЗМІ

1. Розкрийте сутність понять «інтелектуальна власність», «авторське право», «промислова власність».
2. Що є об'єктами інтелектуальної власності? Охарактеризуйте їх.
3. Охарактеризуйте об'єкти промислової власності.
4. Які ознаки патентоспроможності винаходу, корисної моделі, промислового зразка?
5. Які функції виконує торговельна марка? Висловіть власну думку щодо ролі торговельної марки у практиці діяльності підприємства.
6. Яким чином набувається право власності на торговельну марку? Коли це доцільно? Наведіть приклади відомих торговельних марок.
7. Розкрийте сутність поняття «комерційне найменування». Для чого потрібен правовий захист комерційного найменування?
8. У чому полягає правовий захист комерційної таємниці?
9. Які способи передавання прав на інтелектуальну власність є найпоширенішими? Розкрийте їх сутність.
10. Охарактеризуйте види ліцензій.
11. Розкрийте сутність франчайзингу. Які вигоди мають суб'єкти франчайзингової угоди?
12. Чи вигідною є система франчайзингу для суспільства загалом?

ТЕМА 9. ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В ТУРИЗМІ

1. Назвіть конкретні туристичні об'єкти, які, на вашу думку, є пріоритетними для залучення інвестицій. Обґрунтуйте своє рішення.
2. У чому виявляється специфіка розробки і реалізації стратегій діяльності туристичних підприємств з іноземними інвестиціями на території України. Наведіть відомі вам конкретні приклади успішних і неуспішних стратегій.

3. Які основні джерела інвестицій для фінансування інноваційного проекту?
4. Охарактеризуйте джерела фінансових ресурсів підприємства туризму і готельного бізнесу.
5. Яким чином здійснюють обґрунтування джерел фінансування та вибір інвестора?
6. Яку роль відіграє ціна різних джерел капіталу для прийняття рішення про фінансування інноваційного проекту?
7. З якою метою складають бізнес-план інноваційного проекту? Які розділи він охоплює?
8. Які критерії можуть бути використані інвестором при прийнятті рішення щодо фінансування інновацій?
9. Розкрийте досвід зарубіжних країн у системі фінансування інноваційної діяльності.
10. Вкажіть основні методи фінансування інвестиційних проектів:
  - а) повне самофінансування;
  - б) акціонування;
  - в) лізинг;
  - г) селенг;
  - г) змішане фінансування;
  - д) державне фінансування;
  - е) кредитне фінансування.
11. Які фактори, призначені забезпечити розробку стратегії:
  - а) ефективне використання власних фінансових ресурсів;
  - б) найбільш ефективне використання власних фінансових ресурсів;
  - в) безперервна інвестиційна діяльність у передбачених обсягах;
  - г) фінансова стійкість компанії в довгостроковій перспективі;
  - г) фінансова ліквідність компанії на наступний рік.
12. Відомо, що зростання масштабів і динаміки міжнародного інвестування обумовлені, насамперед, транснаціоналізацією світової економіки. Транснаціональні корпорації формуються переважно еволюційним шляхом у процесі поетапної трансформації організаційно-економічних структур міжнародного бізнесу. В яких масштабах і в які терміни можлива транснаціоналізація економіки України? Чи здатна забезпечити ефективну міжнародну інвестиційну взаємодію національної економіки у сучасній світогосподарській системі масштабна (якщо це уявити) діяльність на території України зарубіжних транснаціональних корпорацій?
13. Наведіть докази належності до туристської транснаціональної корпорації однієї зі 100 найбільших у світі корпорацій.
14. Які форми міжнародного туристичного бізнесу ви знаєте.

ТЕМА 10. КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ

1. З яких позицій оцінюють значущість інноваційного проекту в туризмі?

2. Яким чином упровадження інновацій може вплинути на величину прибутку підприємства?
3. Розгляньте систему показників оцінки інвестиційних проектів.
4. Розгляньте моделі оцінки інноваційних проектів на основі.....
  - а) очікуваної корисності;
  - б) оптимального портфеля інвестицій Марковіца;
  - в) середньозваженої вартості капіталу;
  - г) оптимальної структури капіталу;
  - г) скоректованої сучасної вартості (APV);
  - д) капітальних активів (CAPM).
5. Спосіб розрахунку чистого приведеного ефекту (NPV) оснований на зіставленні розміру вихідної інвестиції та:
  - а) суми дисконтних грошових надходжень протягом року;
  - б) суми дисконтних грошових надходжень протягом розрахункового періоду.
6. Якщо чистий приведений ефект (NPV) (відповідність):
  - а) $NPV > 0$; 1) проект не приймати до реалізації;
  - б) $NPV < 0$; 2) проект неприбутковий і не збитковий;
  - в) $NPV = 0$; 3) проект необхідно прийняти до реалізації.
7. Який із показників характеризує дохід на одиницю витрат інвестицій:
  - а) норма рентабельності (IRR);
  - б) індекс рентабельності (PI);
  - в) норма прибутку (ARR).
8. Коефіцієнт ефективності інновацій визначається на підставі таких даних (ARR):
  - а) середньорічний прибуток;
  - б) середньорічний прибуток;
  - в) розмір інвестицій;
  - г) середній розмірі інвестицій;
  - г) ліквідна вартість.
9. Відзначити вихідні дані для розрахунку строку окупності інвестицій:
  - а) витрати (початкові інвестиції);
  - б) розмір річного доходу;
  - в) ставка дисконту;
  - г) відсоток за кредит.
10. Вкажіть базові принципи оцінки ефективності реальних інвестицій:
  - а) оцінка повернення інвестованого капіталу на підставі грошового потоку інвестиційного проекту;
  - б) обов'язкове приведення до теперішньої вартості сум інвестованого капіталу та грошового потоку;
  - в) необов'язкове приведення до теперішньої вартості суми інвестованого капіталу;
  - г) вибір диференційованої ставки відсотка (дисконтної ставки) у процесі дисконтування грошового потоку інвестиційного проекту;

г) варіація форм використаної ставки відсотку для дисконтування в залежності від мети оцінки.

11. Норма прибутку (IRR), яка включає в себе інфляцію, називається:
- а) номінальною ставкою;
  - б) реальною ставкою.
12. Під нормою рентабельності інновацій (IRR) розуміють (визначте відповідність):
- а) значення коефіцієнтів дисконтування, при якому $NPV = 0$;
  - б) значення коефіцієнта дисконтування, при якому $NPV = 0$
  - А) $IRR = r$, при якому $NPV = f(r) = 1$;
  - Б) $IRR = r$, при якому $NPV = f(r) = 0$.
13. З якою метою визначається точка безбитковості інноваційного проекту?
14. Як оцінюють ефективність придбання ліцензій? Продажу ліцензій?

КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Варіант 1

1. Інноваційна діяльність у сфері туризму.
2. Принципи гармонійного розвитку туризму.
3. Віртуалізація інформаційного забезпечення туриста.

Варіант 2

1. Джерела і види фінансування інноваційної діяльності в туристичній індустрії.
2. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту.
3. Мета і принципи державної інноваційної політики.

Варіант 3

1. Інновації в управлінні туристичними підприємствами.
2. Засоби державного регулювання інноваційної діяльності.
3. Електронна комерція.

Варіант 4

1. Динамічне моделювання туристичного бізнесу.
2. Система державного регулювання інноваційної діяльності.
3. Стратегія фінансування інноваційної діяльності.

Варіант 5

1. Сучасні концепції інноваційного розвитку.
2. Управління інноваціями.
3. Регулювання інноваційної діяльності в технологічно-розвинених країнах світу.

Варіант 6

1. Інноваційний тип розвитку як мета економічної політики держави.
2. Зміст та види інноваційних проектів в туризмі.
3. Поняття, розвиток і застосування інформаційних технологій в туристичній індустрії.

Варіант 7

1. Особливості інноваційного розвитку в Україні.
2. Етапи розробки інноваційних проектів.
3. Інформаційні ресурси Інтернет в туристичній діяльності.

Варіант 8

1. Сутність і завдання інноваційної діяльності на підприємстві.
2. Сучасні види та форми туризму.
3. Туристичні інформаційні термінали.

Варіант 9

1. Поняття «новація», «нововведення», «інновація».
2. Вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туристичній індустрії.
3. IT - рішення для туристичних компаній.

Варіант 10

1. Об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності.
2. Роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій
3. Глобальні розподільні системи.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Генезис інноваційно-підприємницьких теорій.
2. Теорії циклічного економічного розвитку.
3. Інноваційні теорії технологічних змін.
4. Теорії технократичного суспільства.
5. Сучасні концепції інноваційного розвитку.
6. Інноваційний тип розвитку як мета економічної політики держави.
7. Особливості інноваційного розвитку в Україні.
8. Сутність і завдання інноваційної діяльності на підприємстві.
9. Поняття «новація», «нововведення», «інновація».
10. Об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності.
11. Етапи, стадії і моделі інноваційного процесу.
12. Класифікації інновацій.
13. Життєвий цикл інновацій.
14. Можливі варіанти поширення інновації у галузі.
15. Умови виникнення попиту на інновації.
16. Інструменти попереднього та оперативного аналізу попиту.
17. Планування і організація створення нового товару.
18. Методи активізації творчого пошуку на етапі генерації ідей.
19. Види попиту на інновацію і чинники, що впливають на нього.
20. Інноваційна діяльність у сфері туризму.
21. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту.
22. Інновації в управлінні туристичними підприємствами.
23. Динамічне моделювання туристичного бізнесу.
24. Управління інноваціями.
25. Управління знаннями.
26. Зміст та види інноваційних проєктів в туризмі.
27. Етапи розробки інноваційних проєктів.
28. Сучасні види та форми туризму.
29. Вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туристичній індустрії.
30. Роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні виникнення і розповсюдженні інновацій.
31. Принципи гармонійного розвитку туризму.
32. Мета і принципи державної інноваційної політики.
33. Засоби державного регулювання інноваційної діяльності.
34. Система державного регулювання інноваційної діяльності.
35. Регулювання інноваційної діяльності в технологічно-розвинених країнах світу.
36. Поняття, розвиток і застосування інформаційних технологій в туристичній індустрії.
37. Інформаційні ресурси Інтернет в туристичній діяльності.
38. Туристичні інформаційні термінали.
39. ІТ - рішення для туристичних компаній.

40. Глобальні розподільні системи.
41. Віртуалізація інформаційного забезпечення туриста.
42. Електронна комерція.
43. Інтелектуальна власність в інноваційних процесах.
44. Охорона і захист інтелектуальної власності.
45. Використання прав на інтелектуальну власність в туристичній індустрії.
46. Захист інтересів України в інноваційній сфері.
47. Стратегія фінансування інноваційної діяльності.
48. Організаційно-економічний механізм фінансування інновацій.
49. Джерела і види фінансування інноваційної діяльності в туристичній індустрії.
50. Фінансування інноваційних проектів в туризмі.
51. Суть і основні принципи вимірювання ефективності інновацій.
52. Критерії та показники ефективності інноваційної діяльності.
53. Тенденції розвитку НТП.
54. Соціальні результати технологічних змін.
55. Шляхи підвищення ефективності інноваційної діяльності підприємств туристичної індустрії.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання рівня опанування здобувачами вищої освіти матеріалу навчальної дисципліни проводиться шляхом поточного та підсумкового (семестрового) контролю.

Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення дисципліни з метою виявлення ступеню розуміння студентом засвоєного навчального матеріалу та вміння застосовувати його у практичній роботі. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять (30 балів), а також за результатами виконання студентом індивідуальних завдань, а саме: підготовки реферату (10 балів), виконання індивідуального практичного завдання (10 балів).

Загальні критерії оцінювання результатів поточного контролю з дисципліни:

45-50 балів	ЗВО виявив цілковите володіння навчальним матеріалом, вміє аргументовано його викладати під час усних опитувань та письмових відповідей. Усі виконані індивідуальні завдання продемонстрували здатність студента не тільки оперувати теоретичним матеріалом, але й застосовувати його на практиці, знаходити раціональні рішення проблемних ситуацій, його здатність до аналітичного та критичного мислення.
39-44 бали	ЗВО в цілому достатньо повно володіє навчальним матеріалом, здатний демонструвати знання теоретичних питань інноваційної діяльності в туризмі. Водночас, під час усного та письмового викладення деяких питань студент допускає окремі неточності та незначні помилки. Виконані індивідуальні завдання показують, що студенту дещо не вистачає аргументованості при розв'язанні деяких проблемних ситуацій.
35-38 балів	ЗВО володіє навчальним матеріалом частково, демонструючи базові теоретичні знання. Усні та письмові питання розкрито частково, поверхово, недостатньо аргументовано. Реферат виконаний на достатньо низькому рівні; індивідуальне практичне завдання обґрунтовано.
0-34 бали	ЗВО не володіє або недостатньо володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту більшості теоретичних питань. Індивідуальні завдання не виконані.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену. Кожен екзаменаційний білет з дисципліни містить три теоретичні питання.

Питання екзаменаційного білету	Бали
1. Перший рівень складності	10
2. Другий рівень складності	15
3. Третій рівень складності	25
Підсумок	50

Оцінювання відповіді на теоретичне питання відбувається за наступними критеріями:

<p>понад 90% правильних відповідей 9-10 балів (перший рівень складності) 13-15 балів (другий рівень складності) 22-25 балів (третій рівень складності)</p>	<p>теоретичне питання розкрито в повному обсязі, відповідь на питання викладено в логічній послідовності, зроблено правильні висновки</p>
<p>76 – 90% правильних відповідей 7-9 балів (перший рівень складності) 11-13 балів (другий рівень складності) 19-22 балів (третій рівень складності)</p>	<p>теоретичне питання розкрито майже в повному обсязі, але матеріал викладено в недостатній логічній послідовності або зроблені неправильні висновки</p>
<p>60 – 75 % правильних відповідей 6-7 балів (перший рівень складності) 9-13 балів (другий рівень складності) 15-22 балів (третій рівень складності)</p>	<p>значна частина теоретичного питання не була висвітлена</p>
<p>менш 60 % правильних відповідей 0-6 балів (перший рівень складності) 0-9 балів (другий рівень складності) 0-15 балів (третій рівень складності)</p>	<p>більша частина питання не була висвітлена або питання повністю не розкрито</p>

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Іспит	Сума		
Модуль 1					Модуль 2								
ЗМ №1				ЗМ №2						МКР	Реферат		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	10	10	50	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3				

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ЛІТЕРАТУРА

1. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» щодо надання туристичних послуг: Закон України від 09.02.2012 №4385-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4385-17> (дата звернення: 01.03.2020).
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 № 1560-XII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12> (дата звернення: 01.03.2020).
3. Про інноваційну діяльність» Закон України від 26.12.2002 № 40-IV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення: 01.03.2020).
4. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр> (дата звернення: 01.03.2020).
5. Агафонова Л. Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання. К.: Знання України, 2002.
6. Антоненко В.М., Рогушина Ю.В. Сучасні інформаційні системи і технології: навчальний посібник. К.: КСУ МГІ, 2005. 365 с.
7. Бондар І.С., Горник В.Г., Горбань Ю.І. Формування інноваційної політики в сфері інноваційної діяльності: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 280 с.
8. Бурик А.Ф., Світовий О.М., Мачушенко О.Г., Роєнко А.В., Кравець І.С. Планування діяльності підприємства: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 260 с.
9. Гуцол А. Інноваційні технології в туризмі: Навчальний посібник. Северодонецьк: ПП «Поліграф-Сервіс», 2015. 343 с.
10. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 224 с.
11. Іванова О.М. Управління інформаційними потоками туристичних підприємств: монографія. Суми: Університетська книга, 2017. 200 с.
12. Інвестиційно-інноваційна діяльність: теорія, практика, досвід: монографія/ М.П. Денисенко, Л.І. Михайлова, І.М. Грищенко та ін.; за ред. М.П. Денисенка, Л.І. Михайлової. Суми: Університетська книга, 2017. 1050 с.
13. Йохна М.А., Іжевський П.Г., Стадник В.В. Трансфер технологій: форми і методи ефективного здійснення. Хмельницький: ХНУ, 2007. 164 с.
14. Касьяненко В.О. Інноваційний потенціал економіки України: теорія та практика формування, оцінювання і використання: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2017. 602 с.
15. Мальська М.П., Бордун О. Планування діяльності туристичних підприємств. К.: «Знання», 2005.
16. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія, практика: монографія. К.: КНТЕУ, 2008. 492 с.
17. Мельниченко С.В., Ведмідь Н.І. Інформаційні технології у туристичній індустрії : підручник. К.: Київ. Нац. Торг.-екон. Ун-т, 2011. 280 с.
18. Михайлишин Л.І. Транснаціоналізація світової економіки: інноваційний аспект: монографія. Вінниця: ДонНУ, 2016. 314 с.

19. Михайлова Л.І., Гуторов О.І., Турчіна С.Г., Шарко І.О. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. Вид. 2-ге, доп. Київ: Центр учбової літератури, 2015. 234 с.
20. Мунін Г., Змішов А. Управління сучасним готельним комплексом. К.: Ліра-К, 2005.
21. Пашута М.Т., Шкільнюк О.М. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання: навч. посіб. К.: ЦНЛ, 2005. 117 с.
22. Петрович Й.М., Прокопишин-Рашкевич Л.М. Інноваційний потенціал управління організацією: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. 184 с.
23. Пугач А.М., Демчук Н.І., Довгаль О.В., Крючко Л.С., Тягло Н.В. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посіб. ФОП Швець В.М., 2018. 348 с.
24. Смочко Н.М. Інноваційні технології в туризмі: Навчальний посібник. МДУ, 2012. 253 с.
25. Стадник В.В., Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: навч. посіб. К.: Академвидав, 2005. 400 с.
26. Стадник В.В., Йохна М.А. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства. Хмельницький, ХНА, 2010. 320 с.
27. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: навч. посіб./ за заг. ред. О.М. Ястремської, Г.В. Верещагіної. Х.: ІНЖЕК, 2010. 340 с.
28. Ткачук Л.М. Інноваційні технології в міжнародному туризмі. Навчальний посібник. К.: КиМУ, 2007. 68 с.
29. Управління інноваційною діяльністю. Основи інноваційного менеджменту: магістерський курс: підручник/ за заг. ред. С.М. Ілляшенка. Університетська книга, 2014. 856 с.
30. Чайковська М. П. Інноваційний менеджмент: Навчальний посібник. Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2015. 382 с.
31. Череп А.В., Пуліна Т.В., Череп О.Г. Інноваційний менеджмент: Підручник. К.: Кондор, 2016. 452 с.
32. Чухрай Н.І., Просович О.П. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: підручник. Нац. ун-т «Львів. Політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2015. 497 с.
33. Ястремська О.М., Тонєва К.В. Моделювання інноваційних процесів: навч. посіб. Х.: Вид. ХНЕУ, 2010. 176 с.